

Tres notes sobre Estocolm 2 d'agost del 2001

Eulàlia Lledó Cunill

Estocolm, 1/3 d'aigua i 2/3 de terra. A la terra, 1/3 és bosc, o parc, o jardí.

Els til·lers de la Rambla de Catalunya ni tan sols semblen arbusts: més aviat semblen matolls comparats amb els til·lers dels parcs d'Estocolm. Una altra escala, una altra forma, un altre caient, com més humits i més molsuts, una altra textura i atapeïment; l'escorça doble i doblement clivellada, les fulles més grosses, més verdes, més fosques, més brillants; a centenars i milers les flors. Com que hi hem anat a l'època propícia, passejar per sota els til·lers era una veritable infusió aèria, un perfum apaivagador, t'embaumaves de calma i tranquil·litat; potser per això la gent allà és tan tranquil·la, rica, lliure, desvetllada i feliç. Una autèntica delícia. Espero poder-me mirar i disfrutar dels til·lers de la Rambla de Catalunya com sempre; és a dir, com abans de conèixer els d'Estocolm.

***

La música a totes les esglésies, a gairebé totes hores, tant al matí com al migdia, concerts de tarda i de vespre.

Al que no és la catedral (perquè Estocolm no en té, no en té la categoria prescriptiva), a la Gamla Stan, ben a prop del palau reial, diumenge hi ha missa solemne, cantada, amb música d'orgue.

Hi vam anar.

Quina no seria la nostra sorpresa quan va entrar el seguici: les escolanes, els escolans, les forces vives de la congregació, ciris, un enorme sant Crist i, al bell darrere, la reverenda que va oficiar l'ofici solemne enarborant les santes formes.

Que simple que és tot a vegades, la reverenda vestida de tons de verd, amb les vestidures que no li arribaven ben bé fins al terra i deixaven veure les seves sabates còmodes, gairebé planes, però sabates de dona en definitiva, amb el cabell recollit amb un passador a la banda del darrere del cap, del qual se li escapaven uns quants cabells, algun rinxolet irisat pel contrallum.

Simplicíssim tot. Va oficiar, va fer un sermó prou llarg i eloqüent des del púlpit (i quines trones més contundents, historiades i daurades que tenen les esglésies protestants, a fe que creuen en la paraula), va consagrar, va impartir el sagrament de la comunió i els cels no es van obrir, la gent anava seguint la missa, no va caure cap llamp, no va retronar cap tro; de fet, des del meu agnosticisme trobava molt més «natural» que oficiés una capellana que un capellà. Així de senzill. No tinc gaire interès en la religió i m'hauria de ser igual, però no m'ho és, m'alegro que ho hagin aconseguit. Em va agradar la normalitat de tot plegat: la demostració que podia ser, que el més normal és que fos.

Hauria pogut passar a qualsevol altre país protestant, però ens va passar a Estocolm.

***

Ben a tocar de la missa de la reverenda, en una petita i encisera plaça, hi ha el museu Nobel; museu interactiu ple de vídeos i d'ordinadors perquè t'hi asseguis i hi feinegis.

Commodu poder sentir l'emocionada veu de Toni Morrison durant el parlament que va fer per agrair el Nobel; la respiració gairebé entretallada.

Un dels aspectes més notables del museu és la importància que donen a la feina de suport, a la feina domèstica. No hi vaig ser gaires hores, però prou per veure que un aspecte recurrent eren les explicacions sobre l'organització dels esdeveniments socials i, per tant, la visualització de com fan el menjar, paren taules, trien vins, ho munten tot, tant a Oxford o a Cambridge (no ho sé ben bé) quan se n'explica el funcionament, com al sopar del Nobel.

***

De fet, també s'enduu gran part de la visita comentada de l'Stadhusset (si no és en visita comentada, no es pot visitar). S'explica on són les cuines, com baixen el menjar amb ascensor, però, com que no es pot fer el sopar al menjador (perquè són massa gent) sinó al *hall* d'entrada que és un pis més avall, s'explica com cambres i cambres baixen les escales i puguen per un altre lloc i d'aquesta manera recorren uns 5 quilòmetres al llarg del sopar.

A la visita comentada a l'Stadhusset, realment, tenen perfectament integrada allò que s'està convenint a dir la perspectiva de gènere.

Comença amb l'anècdota de l'esposa que es va divorciar de l'arquitecte, tipa i cuita que, vestida de gala amb un vestit fins als peus, la fes baixar i pujar durant una setmana unes escales per establir les proporcions, distàncies i mesures dels graons. Quan et sembla que és una simple broma deslligada de la resta, fan notar que als bustos i als caps que immortalitzen i honren les feines anònimes de la construcció de l'edifici, es van oblidar de posar-hi, d'immortalitzar i d'honrar, la feina femenina, perquè obreres eren les que portaven els materials fins a dalt de les bastides, això sí, cobrant la meitat que els obrers. Al cap d'una estona mostren una saleta plena de regals i homenatges i expliquen que en un principi era la saleta reservada a les regidores quan volien fumar (fa temps, suposo, quan es fumava), però que ara li han reservat aquest altre ús ja que afortunadament s'ha quedat petita en un ajuntament (no és ben bé un ajuntament però és el que més se li assembla) que de les cent una regidores i regidors que té, cinquanta-dues són dones; la xifra exacta no sé si és per casualitat o per voluntat política.

***

No sé tampoc si té res a veure amb tot això, però a Estocolm, al metro, als autobusos, al carrer, la majoria de gent emigrada, la gent que hi arribat de fora, es mou, es col.loca, té els gestos de la gent que està a casa seva. Segurament perquè hi és.